

Sirküler Tarihi : 19/04/2022
Sirküler No : 2022/045

MENKUL SATIŞ SÖZLEŞMELERİNDE TÜRK LİRASI İLE ÖDEME ZORUNLULUĞU GETİRİLMİŞTİR

[19/04/2022 tarihli ve 31814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2022-32/66 sayılı Tebliğ ile](#), Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin Tebliğin (Tebliğ No: 2008-32/34) (“Tebliğ”) dövizli sözleşme yasağı uygulamasını düzenleyen maddelerinde çok önemli değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişikliklerle, Tebliğin 8 inci maddesinin 9 uncu fıkrasının sonuna “Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur.” cümlesi eklenmiş, on beşinci fıkrasında yer alan “kararlaştırılması” ibaresi “kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi” şeklinde değiştirilmiştir.

1. TEBLİĞİN 8 İNCİ MADDESİNİN 9 UNCU FIKRASINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİK

Yapılan değişiklikler sonrasında Tebliğin 8 inci maddesinin 9 uncu fıkrası aşağıdaki şekilde olmuştur:

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited’in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş. bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2021 yılında 11,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167’den fazla ülkede bulunan 1.728 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dâhil dünya çapında 97.292 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

DEĞİŞİKLİK ÖNCESİ	DEĞİŞİKLİK SONRASI
(9) Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.	(9) Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür. Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur.

Buna göre; Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları **halen** mümkündür.

Bununla birlikte, değişiklik sonrasında bu sözleşmelerdeki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunlu hale gelmiştir. Diğer bir ifadeyle, bu yükümlülüklerin artık döviz olarak gerçekleştirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, taşıt dışındaki menkul satışlarına ilişkin faturalar halen döviz cinsinden düzenlenebilecek ancak döviz cinsinden düzenlenen bu faturalara konu ödemeler ancak Türk lirası cinsinden yapılabilecektir.

Söz konusu değişiklik 19/4/2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1.1. Menkul satışının kapsamı

Türk Borçlar Kanununun 209 uncu maddesinde, “*Taşınır satışı, Türk Medenî Kanunu uyarınca taşınmaz sayılanlar dışında kalan ve diğer kanunlarda taşınır olarak belirtilen şeylerin satışınıdır.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Taşınmazlar ise Türk Medeni Kanununun 704 üncü maddesinde, arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ile kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler olarak sayılmıştır.

Dolayısıyla, Türk Medeni Kanununun yukarıda belirtilen taşınmaz kapsamı dışında kalan ve diğer kanunlarda taşınır olarak belirtilen her türlü malların (ticari mallar dahil) satışında bu düzenleme uygulanacaktır.

1.2. Uygulamaya aykırılığın yaptırımı

Türk Parası Kıymetinin Korunması Hakkında 1567 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası, “*Cumhurbaşkanının bu Kanun hükümlerine göre yapmış bulunduğu genel ve düzenleyici işlemlerdeki yükümlülüklere aykırı hareket eden kişi, üçbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.*” hükmünü içermektedir.

Yeniden değerlendirme oranları dikkate alındığında söz konusu idari para cezalarının güncel sınırları yaklaşık 11.500 TL-100.200 TL olarak bulunmaktadır*.

Bu idari para cezaları sözleşmenin her bir tarafı için ayrı ayrı olmak üzere ve tekerrür durumunda iki katı olarak uygulanacaktır.

1.3. Ödemede dikkate alınacak döviz kuru

Yukarıda açıklandığı üzere, düzenleme sonrasında da taşıt dışındaki menkul satışına konu faturalar döviz cinsinden düzenlenebilecektir. Ancak söz konusu faturalara konu ödemelerin Türk lirası cinsinden yapılması gerekmektedir.

Bu noktada, Türk lirası cinsinden yapılacak ödemelerde dikkate alınacak kurlar önem arz etmektedir ve taraflar arasında ihtilaflara yol açabilecektir. Tebliğde dikkate alınacak döviz kuruyla ilgili olarak herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Dolayısıyla, ödemede alınacak kur konusunda taraflar arasındaki anlaşmalar geçerli olacaktır. Taraflar, örneğin ödeme gününde Merkez Bankasınca ilan edilen döviz kurlarının esas alınması konusunda anlaşabileceklerdir.

1.4. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan basın duyurusu

Yapılan değişikliklerin yürürlüğü için ileri bir tarih belirlenmemesi ve yayımlandığı günden geçerli olmak üzere uygulanmaya başlanması nedeniyle uygulamada çok fazla belirsizlik oluşmuştur.

Söz konusu belirsizliklerin giderilmesine yönelik olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 21/4/2022 tarihinde bir basın duyurusu yayımlanmıştır. Anılan Duyuruda yapılan açıklamalar işbu Sirkülerimize aynen işlenmiştir.

“Diğer taraftan, Türkiye’de yerleşik kişilerin;

- 19.04.2022 tarihinden önce kendi aralarında akdetmiş oldukları menkul satış sözleşmelerinin ifası kapsamında 2022-32/66 sayılı Tebliğ’in yürürlük tarihi öncesinde dolaşıma girmiş bulunan döviz cinsinden kıymetli evraklar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmaması,*
- 19.04.2022 tarihinden önce düzenlenmiş faturalar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmaması,*

* Dövizli sözleşme yasağı uygulamasına ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 29/2/2019 tarihinde duyurulan sık sorulan soruların 36 ncı sorusuna verilen yanıtta söz konusu cezaların o dönemdeki güncel değerleri 6.300 TL-55.000 TL olarak belirtilmiştir. Söz konusu tutarların 2019, 2020 ve 2021 yılı yeniden değerlendirme oranlarıyla güncellenmesiyle söz konusu tutarlar elde edilmektedir.

- *Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda döviz cinsinden gerçekleştirilen kıymetli maden ve kıymetli taş alım satım işlemleri ile bu işlemlerin takası kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartının aranmaması hususları*

Bakanlığımızca uygun bulunmuştur.

Ayrıca,

- *Tebliğ'de geçen "menkul" ibaresinin gayrimenkul tanımına girmeyen her türlü mal ve eşyayı kapsadığının,*
- *Yapılan değişikliğin Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdettikleri/akdedecekleri menkul satış sözleşmeleri konusu ödeme yükümlülüklerine ilişkin olması sebebiyle, Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişiler arasında akdedilmiş/akdedilecek menkul satış sözleşmelerine ilişkin ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunluluğunun bulunmadığının,*
- *Yapılan değişikliğin yürürlüğe girdiği 19.04.2022 tarihi ve bu tarih sonrasında döviz cinsinden düzenlenmiş olan çek vb. ödeme araçlarının Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdettikleri/akdedecekleri menkul satış sözleşmeleri konusu ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde kullanılmasının mümkün olmadığını,*
- *Yapılan değişikliğin taşıt satış sözleşmelerinin mevcut durumunu değiştiren bir hüküm içermediğinin, 19.04.2022 tarihinde gerçekleştirilen değişiklik öncesinde olduğu gibi değişiklik sonrasında da Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri taşıt satış sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılmasının mümkün olmadığını,*
- *4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmelerin, Tebliğ'in 8'inci maddesinin on yedinci fıkrasına tabi olduğunun ve bu sözleşmelere ilişkin yükümlülüklerin 19.04.2022 tarihinde yapılan değişiklik kapsamında olmadığını,*
- *6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden*

kararlaştırılmasının Tebliğ'in 8'inci maddesinin on sekizinci fıkrası uyarınca mümkün olduğunun ve bu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin 19.04.2022 tarihinde yapılan değişiklik kapsamında olmadığına,

- Tebliğ'in 8'inci maddesinin diğer fıkralarında yer alan menkul satış sözleşmeleri dışındaki sözleşmelere ilişkin ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden kabul edilmesi ve yerine getirilmesine yönelik herhangi bir değişiklik yapılmadığına ve mevcut istisnaların geçerli olduğuna,

belirtilmesinde fayda görülmektedir.”

Öte yandan, uygulamaya yönelik belirsizliklerin tamamı Bakanlığın bu açıklamasıyla giderilmiş değildir. Serbest bölgelerde gerçekleştirilen işlemlerin durumu, ihraç kayıtlı teslimler ve 19/4/2022 tarihi öncesinde düzenlenen çeklerin bu tarih sonrası ödemelerde kullanılıp kullanılmayacağı gibi halen uygulamada çok sayıda belirsizlik bulunmaktadır. Bu nedenle, belirsizlik yaratan diğer tüm bu konulara ilişkin de Bakanlıkça ayrıca bir yönlendirme yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

2. TEBLİĞİN 8 İNCİ MADDESİNİN 15 İNCİ FIKRASINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİK

Yapılan değişiklikler sonrasında Tebliğ'in 8 inci maddesinin 15 inci fıkrası aşağıdaki şekilde olmuştur:

DEĞİŞİKLİK ÖNCESİ	DEĞİŞİKLİK SONRASI
(15) On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.	(15) On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür.

Buna göre; kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde Tebliğ'in 8 inci maddesinin 9 uncu fıkrasında yapılan değişiklik uygulanmayacak; diğer bir ifadeyle, bu sözleşmelerdeki ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden yapılabilecektir.

Bu değişiklik de 19/4/2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Saygılarımızla,